

Malý výběr z tvorby Evy Mišíkové

Z kufru rovnou do kabinky

Aktovka pro loutky – dvoutakt pro diváky

Kufr auta, noční krajina,

Postavy: 2 žluté loutky: NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA a POMAČKANÝ ŽENICH
ŘIDIČ
SPOLUJEZDEC – tvůrce loutek
REZERVA
FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE
Kožená taška
SBOR

První obraz

Letní posázavská krajina, po okresní silnici jede osobák, u volantu sedí unavený muž ve středních letech. Spolujezdec podřimuje. Dlouhé šedivé vlasy zčásti zakrývají jeho vrásčitou a opálenou tvář... Na první pohled se jedná o dobrodruha a civilizací nespoutaného člověka.

První žlutá loutka –
NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:
Au, kam jsem to dopadla?

Druhá žlutá loutka –
POMAČKANÝ ŽENICH:
Co jsem stačil zahlédnout skrz pootevřený zip,
letěly jsme obloukem do zavazadlového prostoru osobáku.

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:
Brr, tady je tma a zima. A jak dlouho tu budeme zavřené? A kam se vůbec řítíme?

POMAČKANÝ ŽENICH:
Jo, to nevím, ale podle toho, co jsem zaslechl po našem svěšení z rámu postele,
směřujeme na jakousi opravu.
Ale padla i zmínka o tom, že bychom mohli být odložené na dobu neurčitou někam na půdu.

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Na půdu? Do tmy a prachu, mezi myši a staré krámy?

POMAČKANÝ ŽENICH:

No, pravděpodobnější verze je ta oprava.

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

V to doufám. Už teď jsem z té tmy celá vystrašená.

POMAČKANÝ ŽENICH:

Objal bych tě, ale nevím, kde jsi.

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Nedovedu odhadnout vzdálenost mezi námi. I já bych tě objala, ale mám zašmodrchané vodící nitky a mé ruce jsou neovladatelné. Možná i nohy a hlava.

Nedokážu v té tmě zjistit, co všechno mám zašmodrchané a zpřeházené.

Au, au, bolí mě hlava, to auto přílišně drncá! Už aby ta nešetná jízda skončila!. Zebe mě celé tělo a navíc mám hlad.

Do rozhovoru se vmísí

REZERVA:

Mohu vás přikrýt?

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Vy? Nevím, kdo jste a komu sloužíte? Vy mě vidíte?

POMAČKANÝ ŽENICH:

No, ehm, já se nechci nějak vnucovat, ale myslím, že jsem stačil zahlédnout, kde se nacházíte. Jste pod námi, že? Cítím gumu a tipoval bych vás na rezervu. Takže váš plášť přikrývá duši, která s námi dvěma nemá nic společného, chápete? Váš úkol je jiný, nevměšujte se, prosím, mezi nás.

REZERVA:

Snažte se mi namluvit, že naše světy se liší. Ano, duše, kterou přikrývám je až příliš viditelná, příliš praktická. Až tak, že se díky ní, a tedy i nám, rezervám, můžete libovolně přemisťovat různé daleko. Já a mé kolegyně sloužíme vašemu pohodlí. vašim výletům, zájezdům, šetříme vaše končetiny...

POMAČKANÝ ŽENICH:

Dovolte, abych vás přerušil. Myslím, že o nás víte příliš málo. Náš svět se liší od světa lidí, i když se jej snaží napodobit. Bez nich bychom ovšem nebyly, stvořili si nás ke svému obrazu, vodí nás, píší nám scénáře, hrají s námi nejrůznější kousky... Vtiskli nám svoji duši a o té naší vědí tak málo... Je to dlouhé vysvětlování. A pro vás neužitečné... Jediné, čeho se teď bojíme, je, abychom se neocitly navždy ve tmě a v prachu, abychom znovu spatřily světlo a tváře lidí, kteří nás budou vodit a skrze nás dál předávat své příběhy. Pro vás je kufr místem, kde, pokud se kolo tohoto vozu neporouchá a nepraskne, zůstanete až do zpuchření. Je to vaše role. Budete stále přikrývat svoji jedinou duši a vyhlížet nehodu, abyste spatřila denní světlo a jen letmo svět lidí. Ten náš je vám ale odepřen.

REZERVA:

Přisuzujete mi tedy úděl věčné tmy, pouhého živoření a o nějakou ubohou naději? Víte vy něco o rychlosti, o zvuku motoru, o vůni asfaltu a prašných cest, o zavazadlech, s kterými tu celé roky vedu dlouhé hovory?

Mám velkou představivost. A skrze náklad, který nese tento prostor, pronikám do nejrůznějších oblastí, dimenzí a pocitů. Jsem teď i vaše REZERVA. Chápete?

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Au, au, vypadá to, že jsme sjeli na polní cestu... Ten řidič snad nemá cit... a vůbec... napadlo mne, jestli nás třeba nevyklopí někde do kontejneru... Vždyť se mu třeba ani nevyplatí nás někam stěhovat nebo nás opravovat...

FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE:

Dovolte, abych se vmísilo do vašeho uvažování, milá dámo... Povaluji se tu stejně neužitečně jako vy, a přesto si troufám tvrdit, že váš majitel a tvůrce za vás zaplatil vysokou cenu. Jak mi můj slábnoucí fosforeskující svit ještě trochu osvětluje vaše tělo, řeklo bych, že jste vyřezané ze dřeva a ve vašem případě jde o poměrně precizní prácičku. To, jak jste zanedbané, svědčí o vašem stáří – promiňte, neberte si to osobně – tedy vlastně o vaší starozitnosti; On by byl velice nerozumný, kdyby se vás chtěl jen tak zbavit... Vlastně vám závidím. Já jsem jen pouťová atrakce, za chvíli se vysvítím a jakou cenu má červený kousek nafouklého bakelitu? V kufru zřejmě končí má životnost i můj život. Já mám svůj kontejner na plasty jistý. Zdobilo jsem tady pana ženicha, bylo jsem připíchlá na jeho pomačkané klopě, budilo jsem zvědavost, ale to je asi tak všechno... jepičí život, který měl připomínat skutečné, smrtelné, ale mnohem déle tlukoucí srdce...

POMAČKANÝ ŽENICH:

Neřekl bych, že jste vyčerpalo všechny vaše role. Věrně jste zobrazovalo velikost opravdového srdce. U nás loutek si srdce dovede málokdo představit. O duši ani nemluvě. Lidé si nás vodí, mluví za nás, hekají, smějí se, pláčí, mnohdy se před námi procházejí ve své životní velikosti a zastiňují nás, jinak si hru s námi už nedovedou ani představit. Po představení si s námi diváci mohou někdy i hýbat a jsou tací, kteří se nám zadívají do očí nebo nás pohladí. Bývají to většinou malé děti. Tím asi opravdový kontakt s námi loutkami končí. FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE na toto vše mělo upozorňovat. Nabíjelo jste se denním světlem, abyste v umělém světle předalo lidem své poslání. Ale je to poslání nás všech, nás živých bytostí ve světě pouťových atrakcí. Atrakce jako vy, povlávající na dřevěné loutce, na mé klopě, je záměrnou slabostí. Naše dva světy se před zraky diváků kříží jak dva nablýskané meče. Důsledky takového souboje nikdo nedomýšlí, kombinace nás dvou je děsná a zároveň působivá.

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Přestávám vás vnímat, zdá se, že mé srdce, ale i ostatní orgány selhávají vyčerpáním. Cesta začíná být nesnesitelná. Chlad se stupňuje a má naděje na přežití se zmenšuje. Nevím nic o své ceně, ale mám-li věřit fosforeskujícímu srdci, proč tedy mé selhává, proč neslyším jeho mocný tlukot, který by v mém odloučeném těle rozproudil novou nadějí. Máme-li takovou cenu, o jaké mluvíš, příteli, proč tu ležíme takto pohozené, proč nevíme nic o své budoucnosti, proč nedoufáme, že nás již brzo spatří zraky mnohých v naší opravdové kráse...

POMAČKANÝ ŽENICH:

Tak pozor, to říkáte vy, má nevěsto? Vy, která jste mi doposud byla jedinou oporou! Já vás nepoznávám! Tak bych vás chtěl obejmout! A ani slábnoucí fosforeskující svit mi nedovoluje vás spatřit. Jste snad úplně na druhém konci. Tak daleko ode mne! A přesto věřím, že to je jen vaše chvilková slabost, že se již brzy shledáme na denním světle, opravené, upravené a zářící. Tak jako kdysi na své premiéře, kdy jsme voněly dřevem a novotou. Kdy jsme nepochybovaly o své ceně a o své roli, promíjely slabosti těch nad námi a čekaly znovu a znovu na svoji příležitost...

Náhle se ozve rána. Auto se prudce zakymácí, následuje přerývaný zvuk motoru, pak další a slabší tupé rány, a nakonec se auto úplně zastaví. Všichni ztichnou. Je slyšet nadávání, vzdychání, pak bouchnutí dveří. Řidič obchází auto. Blíží se k zavazadlovému prostoru. Všichni cestující ztichnou.

REZERVA

špitne:

Myslím, že nastal můj čas!

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Někdo se mnou hýbe, ulevilo se mi!

Řidič otevírá kufr.

POMAČKANÝ ŽENICH:

Má milá, konečně Tě vidím v celé Tvé kráse. Jsi pěkně zašmodrchaná, snad se to spravi! Konečně světlo, konečně naděje na přežití!

Dvě mohutné paže tahají z kufru rezervu, kufr zůstává pootevřený, po chvíli jiné, jemnější ruce posbírají v kufru další drobné předměty a přihodí je k loutkám a fosforeskujícímu srdci do kožené tašky. Tentýž člověk si tašku přehodí přes rameno a kráčí směrem k řece, nad níž se pomalu kupí mraky.

Druhý obraz

Babí léto, zapadající slunce.

Plovárna u jezu s modře a bíle natřenými kabinkami.

Šumící jez.

Mraky.

Vrzající pootevřená vrátka.

Bufet, malá zahradní restaurace.

Je slyšet sbor a zároveň motto celé aktovky:

Vážení, prosíme vás snažně
Neberte se tak vážně
Hlas tichý občas napovídá
Kdy zbytečná je vaše dřina
Vždyť za chvíli spadne opona
A pak už se nic nekoná

Zem vzdálí se jak míč
Co bylo, bude dávno pryč
A vaše duše, dá-li Bůh
Stane se lehkou jako vzduch
A jemný tichý spánek
Najde si v nebi stánek
Šedivé mraky kopírují les
Pod nimi temně hučí jez
V hospůdce zahradní je živo
Kam pohlédneš, tam pivo
Klobása ještě vařící
Honí se na talíři s hořčicí
Servírka obsluhuje bez
Jen si jí klidně sněž
Láska se nenápadně nudí...
A mokré plavky studí

Vrznou vrátka. Na látkové lehátko v převlékací kabince na plovárně u jezu dopadne kožená taška s loutkami a dalšími předměty z kufru, kromě rezervy. Ta se právě chystá k obutí. Řidič má naspěch. Až do kabinky je slyšet, jak z parkoviště před plovárnou řinčí hever a náradí, jak se řidič rozčiluje... Ruce spolujezdce jsou už v tu chvíli v kabině, vytahují obě loutky a posazují je na dřevěný stůl. Nevěsta i ženich vypadají zuboženě, ale usmívají se. Poznávají ruce svého tvůrce, a ten je přece nenechá ve štychu... Z kožené tašky vypadlo i FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE. Prozatím zůstává pod stolem, nikým nepovšimnuto, ale s nadějí, že jej někdo nerozšlápne. Nabíjí se posledními paprsky zapadajícího slunce, které v tu chvíli pronikají otevřenými dveřky do kabinky.

POMAČKANÝ ŽENICH:

Je to neuvěřitelné, ale zdá se, že tu budeme mít příjemnou společnost!

NEOVLADATELNÁ SNOUBENKA:

Ano, ano, vidím to, co ty. Jsou tu další loutky, dokonce jakoby se tu rodily kulisy, na stole trůní vyřezávaný orloj a nad tebou visí jakási nebeská kola!

FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE:

Nezapomeňte na mě, prosím, až se budete oblékat a až se budete celé natěšené chystat na svoji novou premiéru! Za dveřmi je podzim a pak dlouhá zima. Nepřežilo bych!

REZERVA

zdálky:

Až uslyšíte motor, budu se již otáčet kolem své osy. Nastala má premiéra! Kéž nikdy neskončí! Nezapomeňte na mě!

POMAČKANÝ ŽENICH:

Neboj, budeme se otáčet s tebou. Vždyť i s námi se točí celý svět! Jsme jeden velký orloj a davy pod námi se tísňí, aby spatřily vzkříšený svět loutek. Aby spatřily svoji naději, svůj obraz, své tlukoucí srdce, ukazují si na nás, ale to je vše... Jakmile zakokrhá kohout, jakmile se zavřou okénka jejich zářivé naděje, jsou schopni okamžitě zapomenout, zařadit se do davu a odkráčet do tmy. Klidně nás odhodí a nechají ztrouchnivět...

FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE:

Máš pravdu, ti lidé pod námi jsou stále krátkozrací, slepí a hluší, ještě nenastal ten pravý čas, ještě neodbila naše hodina, ale našim úkolem je probouzet v nich znovu a znovu naději a připomínat jim, jací jsou... Nezavrhnout je tak, jako oni nás.

V tu chvíli se ruce spolujezdce tvůrce dotknou nevěstiniých šatů a opatrně rozplétají zašmodrchané nitky. Ženich pomalu svléká své pomačkané sako, FOSFORESKUJÍCÍ SRDCE pod stolem začíná pomalu zářit...

E. M., Čerčany, plovárna, podzim.
Ilustrace © Petr Kolínský

Věnce

Dvě páteře dva v nehnutí
Milenci v baru, píseň labutí
Spřežení vlašné, opratě pevné
V baru i v noci, v baru i ve dne

Ve vodě žena nohy smáčí
Dva mořští koníci jí stačí
Ne koně ale koníci
Něžně se k sobě mající

Dvě páteře dva ohnutí
K pádu je nikdo nenutí
Koníci ke dnu klesají
Na břehu víly plesají

Ref:

Víly pletou věnce
Zpívají přitom tence
Proč váhá vichr ledový
Nikommu víly nepoví

Stromovka

**Stromy náhle nahé
K nebesům vzpínají své dlaně
Stařeny s popelavou tváří
Zpité nevyslovitelným
Pod praskající klenbou
Věčnosti
Teď září**

**Průvod mystiků
Prochází mezi sloupy
Z ruiny v plachtách
kdysi zámku
Z mlhavých slov
zebe**

Nešetří ani Tebe

**Jak tichý nástup zimy!
Mumlají Tvá ústa
Mumlají své viny
Do ticha
A do peřiny...**

...?

Dal jsi se světu
zlomils nenávist

aby pak znovu rozpálila domy

aby v nich zpečetila bolest nemilovaných

Aby ta samá nenávist
šťvala v jednotlivostech našich povah dech celé Planety?

Souzen, odešels, aby se vrátila jektavá řeč padouchů

aby ulpěla na Tvém rameni slza Marie

aby ta stejná Marie mījela Tvé poslání

a dosud nepochopena zpívala jako poběhlice
Aby množena do tisícerych podob kaplí a svatyní hledala
a nenacházela původní samotu, píseň i tanec,
původní odraz anděla Slávy?

Nenechávej, můj Milý, tohoto anděla plakat v rebelii

v marnosti světa, jenž hodlá sám sebe vyprázdnit
V mžiku Tvé věčnosti jen s námahou opravuje chybu,
jíž jsme se, Tebou nepoznání, dopustili v hádce s Nejvyšším.

U bran Tvé zahrady narůstá barikáda němých těl
roste opovržení cudností i milostí
ale je tu Tvůj Otec, jehož láska nikdy nedovolí
obřezat smysl bytí
na pouhou epizodu očištného a posmrtného rituálu

na úděl troskotanců

ve světle Zjevení

Vše výhradně krásné, Evo, a nejen k narozeninám!